

Boris Vian

Geceyarısının Yarısına
Doğru

Türkçesi: Alev Er

Öykü

İÇİNDEKİLER

Bir Uyarı.....	7
Giriş	9
Kürklü Zamancıklar	13
Bir Köpek İşi, Kültürel Eğlenceler, Büyük Bir Yıldız.....	17
Yüzücü Papaz.....	33
Güney Surları	39
Léobille'de Sürpriz Parti	65
Kandıran Adımlar	77
İtfaiyeciler	85
Geceyarısının Yarisına Doğru.....	91
Emekli	101
Bir Test, Nisan Kızları.....	107
Aşkın Gözü Kördür	117

Altın Kalp	127
Düşünür	133
Hatırlama	139
Katil	151
İktidarsız	157
Tuhaf Bir Spor	169
Sebep	173
Annelik.....	177
Marsilya Uyanmaya Başlıyordu	187
Klasiklerin Tehlikesi	195
Kardan Adam	209
Üzücü Bir Hikâye	219
Bu Aşka Tek Ehliyet Yeter	231
Drenkula	241
Paris, 15 Aralık 1999... ..	247

Kürklü Zamancıklar

Bu önsöz 1946'da benzerleri gibi Gallimard'dan çıkacak ve yayımı Günlerin Köpüğü (1947) romanının orijinal baskısında duyurulacak bir hikâye seçkisi için yazıldı. Oysa Vian'ın ilk hikâyeleri Karıncalar başlığı altında (1949) Scorpion yayınlarından, önsözü olmadan basıldı. Ama yazarın özenle sakladığı metin muhtemelen François Caradec tarafından biraz değiştirilerek, Vian'ın ölümünün ardından yayınlanan Kızıl Ot'un devamı olarak tanıtılacak üç hikâyesine giriş niteliğinde ve o leziz önsöz başlığıyla, herhangi bir açıklama yapılmaksızın, sırf hoşluk olsun diye kullanıldı.*

Metin, özellikle "evvel zaman içinde" teriminin Fransızca karşılığı "il y a belle lurette"¹ yaslanan tam bir dil oyunudur: Vian "lurette" yani "zamancık" kelimesiyle oynar ve onu hiçbir sözlükte yer almayan özgün ve yabani anlamlarla zenginleştirir; "kürklü" kelimesini de ekleyip semantik değer yükler, pitoresk, belirsiz ve aynı zamanda şiirsel bir sözdizimi yaratır.²

İşte size kelime jonglörükleriyle dolu, Vian'ın kısa kurgu metinlerinin hayal dünyasını, tarzını, buluşçu ve oyuncu dağarcığını ortaya koyan bir giriş hikâyesi.

Epeydir önsöz yazma alışkanlığı yok, çünkü hava güzel. Ama daha da güzelleşmiş olmalı ki bu önsöz konusunun artık hiçbir değeri

* Boris Vian, *Günlerin Köpüğü*, çev. Elif Ertan, E Yayınları, 2000. (e.n.)

1 Heure'ün küçültmesi "Belle heurette"ten [saatçik].

2 F. Caradec soğuktan donan gençlere adanmış 1770 tarihli bir başlığa, "Kürklü Armağanlar" a gönderme yapar.

de kalmadı; dolayısıyla doğal reflekslerimize dönmek daha tercihe şayan görüldü ve isim koymanın da ötesinde yazdıklarımıza bir de önsöz eklemek enteresan geldi bize. (Unutmayalım ki önsözü başkasına ve mümkünse ünlü birine yazdırmak âdettendir. Ama bunun için de insanın ilişkileri olmalıdır. Ayrıca seçtiğiniz, uygun bulduğunuz kişiler okumadıkları bir metni takdim sorumluluğunu üstlenmede müteredit davranır, gerçi okusalar böyle yapmazlar; biz de bu yüzden kendi işimizi kendimiz yapmak zorundayız.)

Seçkiye verilen isim sizi pek şaşırtmamış olmalı, çünkü öyle olması gerekir. *Le Petit Larousse*,³ *Lurette* için şöyle der (*Le Larousse Universel* de aynısını der ama hem daha büyük hem daha pahalıdır): Dişil isim, senli benli konuşmada yaygın kullanımı: *il y a belle lurette*: Evvel zaman içinde.

Le Petit Larousse'tan anladığımız, *lurette* yani zamancık tek başına bir şey ifade etmez. Ancak aşağıdaki denklem içinde anlamı vardır:

Belle lurette: Evvel zaman.

Buradan da şu sonuç çıkar:

Lurette: Evvel zaman- belle [güzel].

(Çünkü aslında kimse buna inanmasa da kelimeler asla toplanıp çarpılmaz, sadece çıkartılır, anladınız değil mi Mösyö Claudel?)⁴

Bu da yetmez. *Lurette* yani zamancık kelimesinin işaret ettiği pek çok kavramı anlayıp çözmek için çıkan sese şöyle bir kulak vermek yeter. En ihmal edilebilir olanlarını ihmal ettiğimizde, herkese farklı bir tat veren saf bilgilenme faaliyeti bizi bunlardan başlıca ikisine yoğunlaşmaya yöneltir.

3 Pierre Larousse 1856'da, 1906'daki *Le Petit Larousse illustré*'nin atası ilk sözlüğü hazırlar ve sözlük oldukça ilgi görür. 1866-1876 arasında on beş cilt halinde *Le Grand Dictionnaire Universel du XIX. Siècle* yayınlanır. Vian 1931'de altı cilt halinde yayınlanan *Le Larousse du XX. Siècle*'e gönderme yapıyor, ama referansları biraz karışmış gibi.

4 Vian'ın Paul Claudel'i sarakaya almak gibi bir alışkanlığı vardı ve kuşkusuz burada yapıtlarındaki tekrarlarla dalga geiyor.